

TRAKTAT

między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy,

sporządzony w Warszawie dnia 18 maja 1992 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 18 maja 1992 r. w Warszawie został sporządzony Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy w następującym brzmieniu:

TRAKTAT

między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy

Rzeczpospolita Polska i Ukraina, zwane dalej Stronami,

— przestrzegając celów i zasad Karty Narodów Zjednoczonych, Aktu końcowego Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Paryskiej Karty dla Nowej Europy oraz innych dokumentów współpracy europejskiej,

— potwierdzając poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności, zasad demokracji i sprawiedliwości,

— pragnąc wnieść wkład w budowę sprawiedliwego i pokojowego ładu europejskiego, opartego na ogólnoeuropejskich normach i mechanizmach w dziedzinie bezpieczeństwa,

— doceniając znaczenie przyjaznych stosunków polsko-ukraińskich dla budowania solidarności europejskiej,

— świadome swojej współodpowiedzialności za pokój, bezpieczeństwo, porozumienie i współpracę na kontynencie europejskim, w tym w Europie Środkowej,

— przekonane, że pozytywne składniki bogatej historii stosunków polsko-ukraińskich będą sprzyjać rozszerzaniu współpracy między bratnimi narodami,

— uwzględniając, że na terytoriach obydwu Stron mieszkający tam od wieków Polacy i Ukraińcy wnoszą istotny wkład w rozwój obu Państw i kultury obu narodów, jak również Europy,

— mając świadomość, że z przywróceniem pełnej niezależności politycznej Państwu Polskiemu i z powstaniem niezależnego Państwa Ukraińskiego polsko-ukraińskie stosunki wchodzą w jakościowo nowy okres,

— wyrażając satysfakcję z nawiązania między nimi stosunków dyplomatycznych,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

W nowych warunkach politycznych Strony zobowiązują się rozwijać stosunki w duchu przyjaźni, współpracy, wzajemnego szacunku, zrozumienia, zaufania i dobrego sąsiedztwa na podstawie prawa międzynarodowego, w tym zasad suwerennej równości, niestosowania siły lub groźby jej użycia, nienaruszalności granic, integralności terytorialnej, pokojowego załatwiania sporów, nieingerencji w sprawy wewnętrzne, samostanowienia narodów, poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności, wykonania w dobrej wierze zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego.

Artykuł 2

Strony uważają za nienaruszalną istniejącą i wytyczoną w terenie granicę między nimi i potwierdzają, że nie mają wobec siebie żadnych roszczeń terytorialnych oraz nie będą takich roszczeń wysuwać w przyszłości.

Artykuł 3

1. Strony, w celu umocnienia bezpieczeństwa, zaufania, stabilności i współpracy, będą aktywnie współdziałać w odpowiednich europejskich mechanizmach i strukturach na podstawie Aktu końcowego Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Paryskiej Karty dla Nowej Europy, Traktatu o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie, Układu o nierozprzestrzaniu broni jądrowej oraz innych międzynarodowych porozumień w dziedzinie rozbrojenia.

2. Strony będą współpracować na rzecz bezpieczeństwa i stabilności w Europie, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa regionalnego, i w tym celu będą wspierać proces rozbrojenia w dziedzinie broni jądrowej, chemicznej i innych rodzajów broni masowej zagłady oraz broni konwencjonalnej.

3. W celu zapobiegania rozprzestrzaniu broni masowej zagłady w świecie, a zwłaszcza w Europie, Strony wyrzekają się posiadania, nabywania i wytwarzania takiej broni. Strony gwarantują także pełną kontrolę wytwarzania i przechowywania na swoich terytoriach materiałów i substancji, które służą celom pokojowym, lecz mogą być wyko-

zystane do produkcji broni masowej zagłady, jak również pełną kontrolę eksportu tych materiałów i substancji oraz technologii służących ich wytwarzaniu.

Artykuł 4

1. Zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych Strony będą rozstrzygać spory, które mogłyby powstać między nimi, wyłącznie środkami pokojowymi i wyrzekają się użycia siły lub groźby jej użycia w stosunkach wzajemnych.

2. Żadna ze Stron nie pozwoli, aby z jej terytorium państwo trzecie lub państwa trzecie dokonały aktu agresji zbrojnej przeciwko drugiej Stronie.

3. W razie gdyby państwo trzecie lub państwa trzecie dokonały napaści zbrojnej na jedną ze Stron, druga Strona nie będzie udzielała jakiegokolwiek pomocy militarnej i poparcia politycznego takiemu państwu lub takim państwom przez cały czas trwania konfliktu zbrojnego oraz będzie działać na rzecz uregulowania tego konfliktu zgodnie z zasadami i procedurą Karty Narodów Zjednoczonych i dokumentami Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

4. Strony będą przeprowadzać systematyczne konsultacje w sprawach bezpieczeństwa międzynarodowego na wszystkich szczeblach. Jeżeli jedna ze Stron uzna, że powstała sytuacja lub spór, który zagraża lub może zagrażać utrzymaniu międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa albo je narusza, Strony przeprowadzą niezwłoczne konsultacje dotyczące sposobów uregulowania sporu lub położenia kresu powstałej sytuacji.

5. Strony będą rozwijać wzajemnie korzystną współpracę wojskową na podstawie odrębnych porozumień.

Artykuł 5

W celu umacniania i dalszej instytucjonalizacji Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie i innych struktur ogólnoeuropejskich Strony będą działać na rzecz współpracy politycznej, gospodarczej, ekologicznej, kulturalnej, naukowej, humanitarnej i prawnej, zwłaszcza współtworzenia, rozwijania i upowszechniania ogólnoeuropejskich standardów w tych dziedzinach.

Artykuł 6

1. Strony będą odbywać konsultacje na różnych szczeblach, w tym najwyższym, w celu zapewnienia harmonijnego rozwoju wzajemnych stosunków, jak również współpracy w sprawach o charakterze wielostronnym, stanowiących przedmiot zainteresowania obu Stron, ze szczególnym uwzględnieniem problemów bezpieczeństwa międzynarodowego.

2. Strony będą tworzyć sprzyjające warunki do szerekiego rozwoju kontaktów międzyparlamentarnych.

3. Ministrowie Spraw Zagranicznych obu Stron będą się spotykać przynajmniej raz w roku.

4. Strony będą rozwijać współpracę między odpowiednimi organami władzy i administracji państwowej. W zależności od potrzeb na podstawie odpowiednich porozumień będą powoływać komisje mieszane.

5. Strony wyrażają wspólne zainteresowanie regionalną współpracą wielostronną.

Artykuł 7

1. Strony będą sprzyjać wzajemnie korzystnej współpracy gospodarczej, w tym handlowej, opartej na zasadach rynkowych, i zapewnią dogodne warunki takiej współpracy, z uwzględnieniem ochrony inwestycji, technologii, praw autorskich i patentowych, oraz będą dokonywać odpowiednich regulacji prawnomiędzynarodowych w zakresie obiegu kapitałów, przepływu siły roboczej, towarów i usług, jak również będą zawierać odpowiednie umowy w zakresie współpracy gospodarczej.

2. Strony będą ułatwiać rozwój współpracy przedsiębiorstw państwowych i prywatnych oraz innych podmiotów gospodarczych.

3. Strony będą dokonywać wymiany doświadczeń oraz udzielać sobie pomocy w procesie tworzenia i rozwoju gospodarki rynkowej.

4. Strony będą sprzyjać rozwojowi współpracy naukowej i technicznej.

Artykuł 8

1. Strony będą współpracować w celu doskonalenia wzajemnych i tranzytowych połączeń transportowych i związanej z nimi infrastruktury we wszystkich dziedzinach transportu, łącznie z transportem rurociągowym oraz liniami energetycznymi.

2. Strony będą podejmować kroki na rzecz modernizacji i rozwoju połączeń telekomunikacyjnych.

3. Strony będą sprzyjać współpracy międzynarodowej w dziedzinie transportu i łączności. Ich właściwe organy będą zawierać odrębne umowy w tym zakresie, odpowiadające standardom i normom międzynarodowym.

Artykuł 9

1. Strony będą dążyć do zapewnienia trwałego bezpieczeństwa ekologicznego i znaczącego zmniejszenia istniejącego zanieczyszczenia środowiska. Zgodnie z międzynarodowymi standardami będą także dążyć do zapobiegania wszelkim zanieczyszczeniom transgranicznym, między innymi przez stosowanie bezpiecznych technologii i produkcję ekologicznie czystą, zwłaszcza w rejonach przygranicznych oraz w dorzeczach Bugu i Sanu.

2. Strony będą zmierzać do całkowitej likwidacji zagrożeń promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych, zgodnie ze standardami Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej i innymi odpowiednimi standardami międzynarodowymi. Będą się niezwłocznie wzajemnie informować oraz tworzyć systemy wczesnego ostrzegania i wzajemnej pomocy na wypadek powstania lub niebezpieczeństwa pojawienia się takich zagrożeń.

3. Strony będą brać udział w tworzeniu skoordynowanej międzynarodowej strategii ochrony środowiska, a w szczególności przykładać należyłą wagę do ochrony fauny i flory w obu Państwach.

4. Właściwe organy Stron będą zawierać odrębne umowy dotyczące bezpieczeństwa i współpracy ekologicznej, zgodne ze standardami międzynarodowymi.

Artykuł 10

1. Strony będą sprzyjać ustanowieniu i rozwojowi bezpośrednich kontaktów i współpracy między regionami, jednostkami administracyjno-terytorialnymi i miastami Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy. Szczególna uwaga będzie poświęcona współpracy w obszarach przygranicznych. Strony będą współpracować w dziedzinie perspektywicznego planowania rozwoju regionów przygranicznych.

2. W celu realizacji tych ustaleń będzie utworzona Komisja Międzyrządowa do spraw Współpracy Międzyregionalnej.

3. Strony będą zwiększać liczbę przejść granicznych oraz usprawnią przeprowadzanie kontroli celnej i granicznej.

Artykuł 11

1. Strony, zgodnie z ogólnie obowiązującymi standardami międzynarodowymi, dotyczącymi ochrony mniejszości narodowych, uznają prawo członków mniejszości polskiej na Ukrainie i ukraińskiej w Rzeczypospolitej Polskiej, indywidualnie lub wspólnie z innymi członkami danej mniejszości, do zachowania, wyrażania i rozwijania swojej tożsamości etnicznej, kulturowej, językowej i religijnej, bez jakiegokolwiek dyskryminacji i w warunkach pełnej równości wobec prawa. Strony podejmą niezbędne działania w celu realizacji tego prawa, w szczególności prawa do:

- nauczania i uczenia się języka ojczystego i w języku ojczystym, swobodnego posługiwania się nim, dostępu, rozpowszechniania i wymiany informacji w tym języku,
- zakładania i utrzymywania własnych instytucji i stowarzyszeń oświatowych, kulturalnych i religijnych,
- wyznawania i praktykowania swej religii,
- używania imion i nazwisk w brzmieniu przyjętym dla języka ojczystego,
- ustanawiania i utrzymywania niezakłóconych kontaktów między sobą w obrębie kraju zamieszkania, jak również przez granice.

2. Strony potwierdzają, że przynależność do mniejszości narodowej jest sprawą indywidualnego wyboru osoby i że nie mogą z tego wynikać dla niej żadne niekorzystne następstwa. Każda ze Stron będzie chroniła na swoim terytorium tożsamość narodową mniejszości drugiej Strony przed jakimkolwiek działaniem zagrażającym tej tożsamości i tworzyła warunki do jej umacniania.

3. Każda osoba należąca do mniejszości polskiej na Ukrainie oraz ukraińskiej w Rzeczypospolitej Polskiej jest zobowiązana, jak każdy obywatel, do lojalności wobec Państwa swego zamieszkania, kierując się ustawodawstwem tego Państwa.

Artykuł 12

1. Strony będą podejmować i wspierać działania zmierzające do zachowania i rozwijania pozytywnych tradycji wspólnego dziedzictwa oraz przełamywania uprzedzeń i ne-

gatywnych stereotypów w stosunkach między obu narodami. W tych celach Strony stworzą warunki do wzajemnego swobodnego rozpowszechniania rzetelnych informacji o wszystkich sferach ich życia społecznego i kulturalnego.

2. Doceniając szczególne znaczenie współpracy w dziedzinie humanitarnej, Strony będą sprzyjać swobodnym kontaktom między obywatelami obydwu Państw, jak również współpracy organizacji społecznych, partii politycznych oraz stowarzyszeń naukowych i twórczych.

3. Uznając doniosłą rolę młodego pokolenia w budowaniu nowych stosunków między narodami, Strony będą sprzyjać dalszemu rozwojowi przyjaznych związków pomiędzy młodzieżą obu Państw.

4. Strony będą udzielać poparcia rozwojowi kontaktów w dziedzinie sportu i turystyki.

Artykuł 13

1. Opierając się na pozytywnych wartościach wielowiekowego wspólnego dziedzictwa kulturowego Polski i Ukrainy oraz ich wkładu do cywilizacji europejskiej, Strony będą sprzyjać współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty, przestrzegając światowych i europejskich standardów, określonych w szczególności w konwencjach UNESCO, Europejskiej konwencji kulturalnej z 1953 r. i dokumentach Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, w tym krakowskiego sympozjum na temat dziedzictwa kulturalnego państw uczestniczących w Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

2. W celu wzajemnego upowszechniania wiedzy o narodowym dorobku w dziedzinie kultury, nauki i oświaty, a także dążąc do promocji nowych osiągnięć w tej dziedzinie, każda ze Stron na podstawie odrębnych umów będzie powoływać na terytorium drugiej Strony — przy jej szerokim poparciu dla tej działalności — ośrodki informacji i kultury. Strony będą także ułatwiać rozpowszechnianie prasy, druków i materiałów audiowizualnych drugiej Strony oraz współdziałać w dziedzinie radia, telewizji i agencji prasowych.

3. Strony będą rozszerzać wymianę kulturalną w różnych formach oraz będą sprzyjać współpracy między instytucjami i stowarzyszeniami kulturalnymi, w tym związkami twórczymi, a także bezpośrednim kontaktom między twórcami.

4. Strony będą zapewniać należyłą ochronę prawną, materialną i inną znajdującym się na ich terytoriach wartościom, zabytkom i obiektom związanym z dziedzictwem kulturalnym i historycznym drugiej Strony, jak również będą działać na rzecz ich ujawniania, zachowania, scalania, wprowadzania do obiegu kulturalnego, w tym tworzenia swobodnego dostępu do nich. Ponadto Strony zgodnie z normami powszechnego prawa międzynarodowego, porozumieniami dwustronnymi i innymi standardami międzynarodowymi będą zmierzać do ujawnienia i zwrotu dóbr kulturalnych i historycznych, które zaginęły, zostały bezprawnie wywiezione lub w inny nielegalny sposób znalazły się na terytorium drugiej Strony.

5. W celu rozwiązania tych spraw Rządy Stron powołają pełnomocników, którzy podejmą odpowiednie działania.

Artykuł 14

Strony będą działać na rzecz rozwoju współpracy szkół, uczelni i instytucji naukowych, między innymi w dziedzinie wymiany pracowników naukowych, wykładowców, studentów, doktorantów i stypendystów, oraz będą sprzyjać wspólnym pracom badawczym.

Artykuł 15

Strony będą popierać współpracę oświatową, w tym nauczanie języka polskiego na Ukrainie oraz języka ukraińskiego w Rzeczypospolitej Polskiej w ramach szkół i uczelni, a także poza nimi.

Artykuł 16

1. Strony będą rozwijać, intensyfikować i doskonalić stosunki prawne i konsularne, w tym pomoc prawną w sprawach cywilnych, karnych i administracyjnych, z uwzględnieniem ich systemów prawnych oraz umów dwustronnych i wielostronnych, w szczególności odpowiednich konwencji Rady Europy.

2. Strony będą współdziałać w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej, terroryzmu, przestępczości gospodarczej, przestępczości związanej z narkotykami, nielegalnego handlu dziełami sztuki, aktów bezprawia stanowiących zagrożenie dla bezpieczeństwa lotnictwa cywilnego i żeglugi morskiej, wytwarzania i wprowadzania do obiegu fałszywych środków płatniczych, przemytu, a także innych rodzajów przestępczości. Warunki tej współpracy zostaną uzgodnione odrębnie.

Artykuł 17

1. Strony będą rozwijać wszechstronną współpracę w dziedzinie ochrony zdrowia i higieny środowiska, w szczególności w zakresie zwalczania chorób zakaźnych, cywilizacyjnych i innych powodowanych warunkami środowiska, oraz zapobiegania tym chorobom. Strony będą realizować wzajemną wymianę informacji w tych dziedzinach.

2. Strony będą współpracować w dziedzinie ubezpieczeń i opieki społecznej.

Artykuł 18

1. Strony zachowają i obejmą ochroną prawną, jak również będą utrzymywać zgodnie z normami prawa międzynarodowego, w tym humanitarne, oraz zwyczajami narodowymi i religijnymi, wojskowe i cywilne groby, cmentarze i miejsca pochówku znajdujące się obecnie lub w przyszłości odkryte na ich terytoriach, stanowiące przedmiot pamięci i czci obywateli drugiej Strony.

2. Obywatele obu Stron będą mieli dostęp do grobów, cmentarzy i miejsc pochówku rodaków, które znajdują się na terytorium drugiej Strony.

Artykuł 19

Postanowienia niniejszego traktatu nie naruszają praw i zobowiązań wynikających z dwustronnych i wielostronnych umów obowiązujących w stosunkach każdej ze Stron z innymi państwami.

Artykuł 20

Niniejszy traktat będzie zarejestrowany w Sekretariacie Organizacji Narodów Zjednoczonych zgodnie z artykułem 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 21

1. Niniejszy traktat podlega ratyfikacji i wejdzie w życie w dniu wymiany dokumentów ratyfikacyjnych, która nastąpi w Kijowie.

2. Niniejszy traktat zostaje zawarty na okres piętnastu lat. Po tym terminie jego moc obowiązująca ulega automatycznemu przedłużeniu każdorazowo na okres pięcioletni, jeżeli żadna ze Stron nie wypowie go w drodze notyfikacji na rok przed upływem danego okresu.

Sporządzono w Warszawie dnia 18 maja 1992 r. w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i ukraińskim, przy czym obydwa teksty mają jednakową moc.

Za Rzeczpospolitą Polską
L. Wałęsa

Za Ukrainę
L. Krawczuk

Po zapoznaniu się z powyższym traktatem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest on przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony,
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 29 października 1992 r.

Minister Spraw Zagranicznych: *K. Skubiszewski*

L.S.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*